

Mackiewicz, Joanna

Konferencja "70-lecie utworzenia pierwszego szpitala onkologicznego w Wilnie", Wilno, 20 września 2001

Medycyna Nowożytna 8/2, 268-272

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przed mikrofonem prof. Egon Bahr

„Staropolski wieczór przy piwie”. Występy artystyczne.
Przy stole goście z Niemiec

Europy w kontekście interesów Ameryki?”. Zakończył słowami: „Budowanie wspólnej przyszłości jest naszą wspólną szansą, której nie może stać na przeszkodzie przeszłość”.

W przerwie odbywały się jeszcze dyskusje panelowe z przedstawicielami samorządów i polityków. Uroczysta kolacja połączona ze „staropolskim wieczorem przy piwie” zakończyła drugi dzień konferencji. W programie pozostał dzień trzeci, w którym zorganizowano wspólny wyjazd do Świdnicy na nabożeństwo w Kościele Pokoju połączone ze zwiedzaniem kościoła.

Oceniając program odbytej konferencji należy podkreślić dobry klimat do

dalszych rozmów i współpracy na gruncie obu środowisk lekarskich. Była to również możliwość spotkania wielu osób myślących perspektywicznie, z troską mówiących o przyszłym zawodzie lekarza w zjednoczonej Europie.

Joanna Mackiewicz

Konferencja „70-lecie utworzenia pierwszego szpitala onkologicznego w Wilnie”, Wilno, 20 IX 2001

Z inicjatywy Litewskiego Towarzystwa do Walki z Rakiem, Litewskiego Centrum Onkologii w Santoryszkach i Polskiego Stowarzyszenia Medycznego na Litwie odbyła się konferencja poświęcona 70 rocznicy utworzenia pierwszego w Wilnie szpitala onkologicznego.

Uczestnicy konferencji przed mauzoleum Marszałka Józefa Piłsudskiego na Rossie

W spotkaniu uczestniczyli polscy i litewscy lekarze, historycy medycyny, współpracownicy i członkowie rodziny twórcy wileńskiej onkologii, prof. Kazimierza Pelczara (1894–1943).

Program konferencji:

1. Słowo wstępne
(Pierwszy szpital onkologiczny w Wilnie)
Prof. K. Valuckas dyrektor LOC
2. Rozwój onkologii na Litwie
Prof. L. Gričiute, dr J. Didžiapetrenė (LOC)
3. Życie i działalność twórcy szpitala – prof. K. Pelczara
Dr K. Rotkiewicz (LOC)
4. Prof. K. Pelczar – profesor Uniwersytetu S. Batorego
Prof. R. Kazakevičius (UV)
5. Wileńska anatomia patologiczna w XIX w.
Dr D. Sabat (Zabrze)
6. Zakład badawczo-leczniczy dla chorych na nowotwory i jego twórca prof. K. Pelczar w świetle archiwów wileńskich i warszawskich
Dr M. Leśniewski (Śląska Akademia Medyczna)
7. Człowiek jako istota duchowo-cieleśna wobec cierpienia i umierania
Mgr W. Piechaczek (Śląska Akademia Medyczna)

8, Przygotowanie studentów licencjackich, studiów pielęgniar-
skich do kontaktu z pacjentem o niepomyślnym rokowaniu

Dr J. Eszyle, dr B. Naworska (współautorki)

Program części polskiej konferencji powstał w wyniku współ-
pracy przedstawicielki Litewskiego Centrum Onkologii – dr K.
Rotkiewicz z Główną Biblioteką Lekarską w Warszawie.

W drugim dniu spotkania uczestnicy uczcili pamięć Kazimie-
rza Pelczara w miejscu jego męczeńskiej śmierci na Ponarach.
Wysłuchali następnie mszy św. w dominikańskim kościele Św.
Ducha. Zapalili świece przy grobie „Matka i Serce Syna” – mau-
zoleum marszałka J. Piłsudskiego na Rossie. Wieczorem wzięli
udział w spotkaniu w niedawno otwartym gościnnym Domu Kul-
tury Polskiej w Wilnie na ulicy Naugarduko 75., gdzie rodzina
prof. K. Pelczara podarowała jego portret pędzla T. Niesiołowskie-
go. Trzeciego dnia wszyscy byli podejmowani przez przedstawi-
ciela Polskiego Stowarzyszenia Medycznego na Litwie doc. dr
med. Viktorasa Zażeckisa w Siankai i przez księdza prałata Jó-
zefa Obrębskiego w Mejszagole pod Wilnem. Mottem konferencji
były słowa: „poznając przeszłość – tworzymy przyszłość”.

Postać K. Pelczara jest wzorem dla litewskich specjalistów onkologów. Mówcy z uz-
naniem mówili o dorobku badawczym profesora i je-
go wpływie na współczesną litewską onkologię.

Kzimierz Pelczar urodził się 2 VIII 1894 r. w Truskawcu, był synem le-
karza – właściciela sanatorium. Ukończył gimna-
zjum w Drohobyczu, w la-
tach 1912–1914 studiował
medycynę na UJ w Krako-
wie, w latach 1914–1915
walczył w armii austriac-
kiej, od roku 1915 do
1918 przebywał w niewoli
rosyjskiej i pracował w
szpitalach Czerwonego
Krzyża w Kijowie i Mosk-
wie, w latach 1918–1920
w sanitarnej Dywizji Sybe-

Maria i Wojciech – dzieci prof. K. Pelczara na Ponarach

ryjskiej. W latach 1920–1923 kontynuował studia lekarskie na UJ i doktoryzował się w 1925 r. Specjalizował się w patologii ogólnej i eksperymentalnej. W latach 1921–1930 był asystentem zakładu patologii ogólnej UJ. W roku 1930 objął jako prof. nadzwyczajny katedrę patologii ogólnej i eksperymentalnej Uniwersytetu Wileńskiego. W roku akademickim 1937–1938 był dziekanem Wydziału Lekarskiego. Poza własną katedrą zastępczo kierował zakładem bakteriologii w latach 1935–1938. Pod jego kierunkiem, co podkreślali mówcy, praca naukowa na katedrze patologii ogólnej i eksperymentalnej zyskała na znaczeniu, wzrosła liczba dysertantów badających problemy onkologii, endokrynologii eksperymentalnej, immunologii i reumatologii. Sam ogłosił 85 prac naukowych po polsku, francusku i niemiecku. Brał udział w zjazdach międzynarodowych patologów i onkologów (Paryż – 1931, Madryt – 1934, Bruksela – 1936, Londyn – 1938, Moskwa – 1940). W ramach akcji represyjnej, po zgłoszeniu inspektora litewskiej policji Mariana Pada-by przez AK, został rozstrzelany 17 IX 1943 r. z rozkazu komisarzy Wulffa Hersta i Hansa Hingasta.

Do chwili swojej tragicznej śmierci K. Pelczar kierował pierwszym szpitalem onkologicznym w Wilnie: Zakładem Badawczo-Lecznicznym dla Cho-

Wojciech Pelczar składa kwiaty w Ponarach

Syn i synowa K. Pelczara rozmawiają z red. Jerzym Surwiłło z Kuriera Wileńskiego

Do chwili swojej tragicznej śmierci K. Pelczar kierował pierwszym szpitalem onkologicznym w Wilnie: Zakładem Badawczo-Lecznicznym dla Cho-

rych na Nowotwory, mieszczącym się przy ulicy Połockiej 6. W latach 1931–1936 leczono tu 1080 chorych, udzielono konsultacji w ambulatorium 2210 osobom. Jednym z kierunków badań było stosowanie preparatu typu cytomedyny, leku o nazwie Kefalina. W ramach pracy profilaktycznej odbywały się tam „Dni onkologiczne”, zbiórki ofiar na rzecz chorych, prowadzono akcję informacyjną. Po wojnie powstały pierwsze na Litwie szpitale onkologiczne. Pierwszym był założony w 1945 r. Instytut Eksperymentalnej Medycyny i Onkologii, którego pierwszym dyrektorem był prof. V. Girdzijauskas. Innym znanym powojennym onkologiem był współpracownik prof. K. Pelczara, dr M. Kučarov. Litewski Instytut Onkologii powstał w 1957 r. Kierował nim prof. A. Telyčenas. Głównym kierunkiem naukowej działalności instytutu były badania w dziedzinie epidemiologii i immunologii i rehabilitacji. Utworzono rejestr chorych na raka. W 1990 r. w wyniku połączenia Litewskiego Instytutu Onkologii i Kliniki Onkologicznej powstało Litewskie Centrum Onkologii.

Dziękując organizatorom konferencji, syn prof. K. Pelczara Wojciech powiedział: „Mamy wszyscy satysfakcję, że na tym małym zakładzie na Połockiej wyrósł ogromny zakład w Santoryszkach, który kontynuuje dzieło mojego ojca”.

Bożena Płonka-Syroka

Sprawozdanie z konferencji naukowej pt. „Społeczno-ideowe aspekty medycyny i nauk przyrodniczych XVIII–XX wieku”, Świeradów Zdrój 27–29 września 2001

W dniach od 27 do 29 września 2001 r. odbyła się kolejna, dziesiąta już konferencja naukowa z cyklu „Społeczno-kulturowy kontekst medycyny i nauk przyrodniczych”, organizowanego we Wrocławiu przez doc. dr hab. Bożenę Płonkę-Syrokę z Zakładu Historii Nauk Medycznych Instytutu Historii Nauki PAN w Warszawie (Filia we Wrocławiu). Tym razem konferencja odbyła się w Świeradowie Zdroju, inicjując przeniesienie obrad następnych spotkań z tego cyklu do dolnośląskich miejscowości uzdrowiskowych. Konferencja świeradowska miała już tradycyjnie kilku organizatorów. Tym razem głównym organizatorem był Zakład Historii Polski i Powszechnej XIX i XX wieku, w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, w którym doc. Płonka-